

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร โดยทำการศึกษาค้นคว้าหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันจากมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมถึงศึกษาจากเอกสาร และวารสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เปรียบเทียบกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในรายงานประจำปีและงบการเงินประจำปี พ.ศ.2546 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร จำนวน 15 บริษัท และรายงานประจำปีและงบการเงินประจำปี พ.ศ.2547 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร จำนวน 17 บริษัท เพื่อช่วยประกอบการตัดสินใจของนักลงทุนในการนำไปใช้ลงทุนในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในรายงานประจำปีและงบการเงินประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร และหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน สามารถสรุปผลการศึกษาตามประเด็นที่ศึกษา 5 ประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน พบว่าในปี 2546 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสารทุกบริษัท มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยลักษณะความสัมพันธ์ที่มีจำนวนบริษัทเปิดเผยมากที่สุด คือ การเป็นบริษัทย่อย และการเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีจำนวน 12 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 80 ลักษณะความสัมพันธ์ที่มีจำนวนบริษัทเปิดเผยน้อยที่สุด คือ การเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างมีสาระสำคัญ โดยมีจำนวนเพียง 1 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 6.67 และในปี 2547 พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร ส่วนใหญ่จำนวน 16 บริษัท มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีเพียงบริษัทเดียวที่ไม่มีการเปิดเผย

ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน คือ บริษัท แอ็ดวานซ์ อินฟอร์เมชันเทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) ทั้งนี้เนื่องจากในปี 2547 บริษัทฯ ไม่มีการทำรายการระหว่างกันของบริษัทกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยลักษณะความสัมพันธ์ที่มีจำนวนบริษัทเปิดเผยมากที่สุด คือ การเป็นบริษัทย่อย โดยมีจำนวน 15 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 88.24 ลักษณะความสัมพันธ์ที่มีจำนวนบริษัทเปิดเผยน้อยที่สุด คือ การเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างมีสาระสำคัญ โดยมีจำนวนเพียง 1 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 5.88

ประเด็นของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการที่มีสาระสำคัญระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน พบว่าในปี 2546 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสารทุกบริษัท มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการที่มีสาระสำคัญระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยรายการมีจำนวนบริษัทเปิดเผยมากที่สุด คือ การมีสัญญาเช่าระยะยาว โดยมีจำนวน 13 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 86.67 รายการที่ไม่มีจำนวนบริษัทเปิดเผยเลย หรือคิดเป็นร้อยละ 0 คือ การเป็นตัวแทน การให้หรือรับข้อมูลจากการวิจัยและพัฒนา และการให้สิทธิในการใช้สินทรัพย์ และในปี 2547 พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร ส่วนใหญ่จำนวน 16 บริษัท มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการที่มีสาระสำคัญระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีเพียงบริษัทเดียวที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการที่มีสาระสำคัญระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน คือ บริษัท แอ็ดวานซ์อินฟอร์เมชันเทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) ทั้งนี้เนื่องจากในปี 2547 บริษัทฯ ไม่มีการทำรายการระหว่างกันของบริษัทกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยรายการมีจำนวนบริษัทเปิดเผยมากที่สุด คือ การให้หรือรับบริการ และการมีสัญญาเช่าระยะยาว โดยมีจำนวน 13 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 76.47 รายการที่ไม่มีจำนวนบริษัทเปิดเผยเลย หรือคิดเป็นร้อยละ 0 คือ การเป็นตัวแทน การให้หรือรับข้อมูลจากการวิจัยและพัฒนา และการให้สิทธิในการใช้สินทรัพย์

ประเด็นของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการกำหนดราคาระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน พบว่าในปี 2546 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสารเกือบทุกบริษัท มีการเปิดเผยนโยบายการกำหนดราคาระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีเพียงบริษัทเดียวที่ไม่มีการเปิดเผยนโยบายการกำหนดราคาระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน คือ บริษัท แอ็ดวานซ์อินฟอร์เมชันเทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) โดยนโยบายการกำหนดราคาที่มีจำนวนบริษัทเลือกใช้มากที่สุด คือ วิธีราคาทุนบวกกำไรส่วนเพิ่ม โดยมีจำนวน 11 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 73.33 นโยบายการกำหนดราคาที่ไม่มีการเลือกใช้เลย หรือคิดเป็นร้อยละ 0 คือ วิธีขายต่อ และการไม่คิดราคาใดๆ และในปี 2547 พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร เกือบทุกบริษัท มีการเปิดเผยนโยบายการกำหนดราคาระหว่างบุคคลหรือ

กิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีเพียงบริษัทเดียวที่ไม่มีการเปิดเผยนโยบายการกำหนดราคาระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน คือ บริษัท แอ็ดวานซ์อินฟอร์เมชันเทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) ทั้งนี้เนื่องจากในปี 2547 บริษัทฯ ไม่มีการทำรายการระหว่างกันของบริษัทกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยนโยบายการกำหนดราคาที่มีจำนวนบริษัทเลือกใช้มากที่สุด คือ วิธี การเปรียบเทียบกับราคาตลาดภายนอก และวิธีราคาทุนบวกกำไรส่วนเพิ่ม โดยมีจำนวน 12 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 70.59 นโยบายการกำหนดราคาที่ไม่บริษัทใดเลือกใช้เลย หรือคิดเป็นร้อยละ 0 คือ วิธีขายต่อ และการไม่คิดราคาใด ๆ

ประเด็นของการเปิดเผยประเภทและองค์ประกอบของรายการทางบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน พบว่าในปี 2546 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร ทุกบริษัท มีการเปิดเผยประเภทและองค์ประกอบของรายการทางบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยประเภทและองค์ประกอบของรายการทางบัญชีที่มีจำนวนบริษัทเปิดเผยมากที่สุด คือ จำนวนของยอดคงค้างระหว่างกัน โดยมีจำนวน 15 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 100 ประเภทและองค์ประกอบของรายการทางบัญชีประเด็นปริมาณรายการค้า มีบริษัทที่เปิดเผยจำนวน 14 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 93.33 และในปี 2547 พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร ส่วนใหญ่จำนวน 16 บริษัท มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประเภทและองค์ประกอบของรายการทางบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีเพียงบริษัทเดียวที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประเภทและองค์ประกอบของรายการทางบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน คือ บริษัท แอ็ดวานซ์อินฟอร์เมชันเทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) ทั้งนี้เนื่องจากในปี 2547 บริษัทฯ ไม่มีการทำรายการระหว่างกันของบริษัทกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยประเภทและองค์ประกอบของรายการทางบัญชีทั้ง 2 ประเด็น คือ ปริมาณรายการค้า และจำนวนของยอดคงค้างระหว่างกัน มีจำนวนบริษัทเปิดเผยเท่ากัน คือ มีจำนวน 16 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 94.12

ประเด็นของการจำแนกประเภทการเปิดเผยรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน พบว่าในปี 2546 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร ทุกบริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 100 มีการจำแนกประเภทการเปิดเผยรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และในปี 2547 พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร ส่วนใหญ่จำนวน 16 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 94.12 มีการจำแนกประเภทการเปิดเผยรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีเพียงบริษัทเดียวที่ไม่มีการจำแนกประเภทการเปิดเผยรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน คือ บริษัท แอ็ดวานซ์อินฟอร์เมชัน

เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) ทั้งนี้เนื่องจากในปี 2547 บริษัทฯ ไม่มีการทำรายการระหว่างกันของ บริษัทกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

สำหรับแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน พบว่า จำนวน บริษัทที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในปี พ.ศ. 2547 มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก ปี 2546 ในทุกประเด็นหลักดังกล่าวข้างต้น ยกเว้นบริษัทที่มีขนาดเล็ก

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ตามมาตรฐาน การบัญชีฉบับที่ 47 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร พบว่าทั้งในปี 2546 และปี 2547 เกือบทุก บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในประเด็นหลัก 5 ประเด็นตามที่ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันกำหนด มีเพียงบริษัทเดียวคือ บริษัท แอ็ดวานซ์อินฟอร์เมชันเทคโนโลยี จำกัด ที่ในปี 2546 ไม่มีการเปิดเผย นโยบายการกำหนดราคาระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และในปี 2547 ไม่มีการเปิดเผย ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเลยในทุกประเด็น ทั้งนี้เนื่องจากในปี 2547 บริษัทฯ ไม่มีการทำรายการระหว่างกันของ บริษัทกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เมื่อพิจารณาพบว่า บริษัท แอ็ดวานซ์อินฟอร์เมชันเทคโนโลยี จำกัด เป็นบริษัทขนาดเล็กในแง่ของทุนจดทะเบียน และ ปริมาณรายการค้า

สำหรับประเด็นย่อยต่าง ๆ ของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน นั้น บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร แต่ละบริษัท มีการเปิดเผย ข้อมูลในแต่ละประเด็นย่อยแตกต่างกันไป ซึ่งอาจจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของธุรกิจของ บริษัทโดยบางบริษัทอาจเปิดเผยข้อมูลเพียงบางประเด็น เนื่องจากมีรายการระหว่างกันกับบุคคล หรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในบางประเด็นเท่านั้นหรืออาจจะมีการรายการระหว่างกันกับบุคคลหรือ กิจการที่เกี่ยวข้องกันในประเด็นอื่น ๆ แต่อาจจะไม่มีการเปิดเผย ทั้งนี้การศึกษาในครั้งนี้ไม่สามารถ จะระบุได้ เนื่องจากเป็นการศึกษาจากรายงานประจำปี และงบการเงินของบริษัทเท่านั้น

สำหรับผลการศึกษาที่พบว่าไม่มีบริษัทใดเลยที่เลือกใช้นโยบายการกำหนดราคาระหว่าง บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันวิธีการไม่คิดราคาใด ๆ นั้น สาเหตุอาจเป็นเพราะไม่เป็นไปตาม เกณฑ์ภาษีอากรในเรื่อง การกำหนดราคาโอน

ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของอรทัย ทรายมูล เรื่อง การศึกษาวิธี ปฏิบัติทางการบัญชีตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือ

กิจการที่เกี่ยวข้องกัน ของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ศึกษาในปี 2548 ที่พบว่า ธนาคารพาณิชย์ที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันใน 5 ประเด็นหลัก อย่างครบถ้วน เช่นเดียวกับกับ บริษัทในกลุ่มสื่อสาร มีเพียงส่วนน้อยที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการ ไม่ครบถ้วน โดยไม่ได้จำแนกประเภทรายการระหว่างกัน

ปัญหาในการศึกษาครั้งนี้คือ การระบุประเภทของรายการรายได้กับบุคคลหรือกิจการระหว่างกันของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มสื่อสาร บางบริษัทที่มีการประกอบธุรกิจหลายประเภททั้งการขายสินค้าและการให้บริการ ที่ระบุเป็นรายการรายได้จากการขายและบริการ ซึ่งทำให้ระบุได้ยากกว่าเป็นรายการซื้อหรือขายสินค้าสำเร็จรูปหรือสินค้าระหว่างผลิต หรือรายการให้หรือรับบริการ เนื่องจากสามารถตีความประเภทรายได้ได้หลายประเด็น แต่อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาในครั้งนี้ได้จัดรายการรายได้จากการขายและบริการเป็นทั้งรายการซื้อหรือขายสินค้าสำเร็จรูปหรือสินค้าระหว่างผลิต และรายการการให้หรือรับบริการ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน พบว่ามีข้อเสนอแนะจากการศึกษาดังนี้

1. ผู้ที่สนใจจะใช้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร ควรจะหาข้อมูลจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม นอกจากข้อมูลในรายการประจำปีของบริษัท เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างมีสาระสำคัญ หรือการเป็นผู้บริหาร กรรมการ พนักงาน และครอบครัว มีจำนวนและร้อยละที่ต่ำมาก โดยทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีเอกสารหลักฐานยืนยัน เนื่องจากบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ต้องแสดงบัญชี หรือรายงานทางการเงินต่อสาธารณะชน เช่นเดียวกับกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

2. นักบัญชี หรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ควรทำความเข้าใจในเรื่องของการกำหนดจำนวนต้นทุนและกำไรที่เหมาะสม เพื่อจะนำมาใช้ในการกำหนดราคาตามวิธีขายต่อ เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ไม่มีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร บริษัทใดเลยที่เลือกใช้นโยบายการกำหนดราคาวิธีขายต่อ ซึ่งในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 เปิดให้เป็นทางเลือกในการกำหนดราคาระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะมีความยุ่งยากและต้องใช้ดุลยพินิจในการกำหนดต้นทุนและกำไรที่เหมาะสม

3. นักบัญชี ควรให้ความสำคัญในการติดตามความเคลื่อนไหวของข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ และมาตรการบัญชีอย่างสม่ำเสมอ และควรรักษาไว้ซึ่งจรรยาบรรณของนักบัญชี โดยการไม่บิดเบือนข้อมูลทางการเงิน ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินหลงผิด

4. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มสื่อสารเท่านั้น ดังนั้นผู้ที่สนใจจะศึกษาเรื่องนี้สามารถศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอื่น ๆ เพื่อจะได้นำมาเปรียบเทียบกันต่อไป